

M. 117./iii.71. A nagy negyvenesről szóló tanítóbeszéd (Mahācattārīsaka sutta)

Így hallottam. Egyszer a Magasztos Szávaththi mellett, a Dzséta ligetben, Anáthapindika kertjében időzött. Ott a Magasztos így szólította meg a szerzeteseket:

– Szerzetesek!

– Tiszteletreméltó! – válaszoltak a Magasztosnak a szerzetesek.

A Magasztos így szólt:

– A helyes nemes összeszedettséget fogom nektek tanítani szerzetesek, támaszaival és velejáróival.

Hallgassátok figyelemmel, amit mondani fogok.

– Igen, tiszteletreméltó – válaszoltak a Magasztosnak szerzetesek. A Magasztos ezt mondta:

– Szerzetesek, mi a nemes helyes összeszedettség, támaszaival és velejáróival, azaz a helyes szemlélettel, helyes elhatározással, helyes beszéddel, helyes cselekedettel, helyes életvezetéssel, helyes törekvéssel és helyes éberséggel? E hét tényezővel felvértezett tudat összpontosíthatóságát nevezik helyes nemes összeszedettségnek, támaszaival és velejáróival.

(Szemlélet)

Ebben, szerzetesek, a helyes szemlélet jár elől. És hogyan jár elől a helyes szemlélet, szerzetesek? Az ember a helytelen szemléletet mint helytelen szemléletet, a helyes szemléletet mint helyes szemléletet érti meg: ez az ember helyes szemlélete.

És mi a helytelen szemlélet, szerzetesek? „Nincs sem adakozás, sem felajánlás, sem áldozat; a jó és rossz cselekedeteknek nincs sem gyümölcse, sem eredménye; nincs e világ, nincs más világ; nincs anya, nincs apa; nincsenek spontán módon újrászülető lények; nincsenek a világon jó és erényes vándorszerzetesek és papok, akik önerejükől, közvetlen tudással megtapasztalván, magyarázták e világot és a más világot.” Ez a helytelen szemlélet.

És mi a helyes szemlélet, szerzetesek? Azt mondom, szerzetesek, a helyes szemlélet kétféle: a befolyások által érintett, érdemekhez kapcsolódó helyes szemlélet, amely a megragadásban érik be; és a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes szemlélet, amely az ösvény tényezője.

Szerzetesek, és mi a befolyások által érintett, érdemekhez kapcsolódó helyes szemlélet, amely a megragadásban érik be? „Van adakozás, van felajánlás, van áldozat; a jó és rossz cselekedeteknek van gyümölcse és van eredménye; van e világ, van más világ; van anya, van apa; vannak spontán módon újrászülető lények; vannak a világon jó és erényes vándorszerzetesek és papok, akik önerejükől, közvetlen tudással megtapasztalván magyarázták e világot és a más világot.” Ez a befolyások által érintett, érdemekhez kapcsolódó helyes szemlélet, amely a megragadásban érik be.

Szerzetesek, és mi a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes szemlélet, amely az ösvény tényezője? A megértés, a megértés képessége, a megértés ereje, a valóság tanulmányozásának megvilágosodási tényezője, a helyes szemlélet ösvény-tényezője abban, akinek a tudata nemes, befolyásoktól mentes, a nemes ösvény birtokosa, a nemes ösvény beteljesítője: ez a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes szemlélet, amely az ösvény tényezője.

Az ember törekszik arra, hogy felhagyjon a helytelen szemlélettel és a helyes szemlélet útjára lépjen: ez az ember helyes törekvése. Éberon felhagy a helytelen szemlélettel, éberon a helyes szemlélet útjára lép és tartja magát hozzá: ez az ember helyes ébersége. Így e három dhamma, azaz a helyes szemlélet, a helyes törekvés és a helyes éberség a helyes szemlélet körül kering és forog.

(Elhatározás)

Ebben, szerzetesek, a helyes szemlélet jár elől. És hogyan jár elől a helyes szemlélet, szerzetesek? Az ember a helytelen elhatározást mint helytelen elhatározást, a helyes elhatározást mint helyes elhatározást érti meg: ez az ember helyes szemlélete.

És mi a helytelen elhatározás, szerzetesek? Az érzéki vágy elhatározása, a rosszindulat elhatározása, a kegyetlenség elhatározása: ez a helytelen elhatározás.

És mi a helyes elhatározás, szerzetesek? Azt mondom, szerzetesek, a helyes elhatározás kétféle: a befolyások által érintett, érdekhez kapcsolódó helyes elhatározás, amely a megragadásban érik be; és a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes elhatározás, amely az ösvény tényezője.

Szerzetesek, és mi a befolyások által érintett, érdekhez kapcsolódó helyes elhatározás, amely a megragadásban érik be? A lemondás elhatározása, a jóindulat elhatározása, az ártalmatlanság elhatározása: ez a befolyások által érintett, érdekhez kapcsolódó helyes elhatározás, amely a megragadásban érik be.

Szerzetesek, és mi a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes elhatározás, amely az ösvény tényezője? A gondolkodás, felidézés, elhatározás, tudati beillesztés, tudati rögzítés, tudati irányítás, szóbeli indíttatás abban, akinek a tudata nemes, befolyásoktól mentes, a nemes ösvény birtokosa, a nemes ösvény beteljesítője: ez a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes elhatározás, amely az ösvény tényezője.

Az ember törekszik arra, hogy felhagyjon a helytelen elhatározással és a helyes elhatározás útjára lépjen: ez az ember helyes törekvése. Éberén felhagy a helytelen elhatározással, éberén a helyes elhatározás útjára lép és tartja magát hozzá: ez az ember helyes ébersége. Így e három dhamma, azaz a helyes szemlélet, a helyes törekvés és a helyes éberség a helyes elhatározás körül kering és forog.

(Beszéd)

Ebben, szerzetesek, a helyes szemlélet jár elől. És hogyan jár elől a helyes szemlélet, szerzetesek? Az ember a helytelen beszédet mint helytelen beszédet, a helyes beszédet mint helyes beszédet érti meg: ez az ember helyes szemlélete.

És mi a helytelen beszéd, szerzetesek? A hamis beszéd, a rosszindulatú beszéd, a durva beszéd és a fölösleges beszéd: ez a helytelen beszéd.

És mi a helyes beszéd, szerzetesek? Azt mondom, szerzetesek, a helyes beszéd kétféle: a befolyások által érintett, érdekhez kapcsolódó helyes beszéd, amely a megragadásban érik be; és a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes beszéd, amely az ösvény tényezője.

Szerzetesek, és mi a befolyások által érintett, érdekhez kapcsolódó helyes beszéd, amely a megragadásban érik be? Tartózkodás a hamis beszédétől, a rosszindulatú beszédétől, a durva beszédétől és a fölösleges beszédétől: ez a befolyások által érintett, érdekhez kapcsolódó helyes beszéd, amely a megragadásban érik be.

Szerzetesek, és mi a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes beszéd, amely az ösvény tényezője? Annak lemondása, visszalépése, tartózkodása, elállása a négyféle helytelen szóbeli cselekedettől, akinek a tudata nemes, befolyásoktól mentes, a nemes ösvény birtokosa, a nemes ösvény beteljesítője: ez a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes beszéd, amely az ösvény tényezője.

Az ember törekszik arra, hogy felhagyjon a helytelen beszéddel és a helyes beszéd útjára lépjen: ez az ember helyes törekvése. Éberén felhagy a helytelen beszéddel, éberén a helyes beszéd útjára lép és tartja magát hozzá: ez az ember helyes ébersége. Így e három dhamma, azaz a helyes szemlélet, a helyes törekvés és a helyes éberség a helyes beszéd körül kering és forog.

(Cselekedet)

Ebben, szerzetesek, a helyes szemlélet jár elől. És hogyan jár elől a helyes szemlélet, szerzetesek? Az ember a helytelen cselekedetet mint helytelen cselekedetet, a helyes cselekedetet mint helyes cselekedetet érti meg: ez az ember helyes szemlélete.

És mi a helytelen cselekedet, szerzetesek? Az élőlények elpusztítása, az oda nem adott elvétele és a vágyból eredő rossztettek: ez a helytelen cselekedet.

És mi a helyes cselekedet, szerzetesek? Azt mondom, szerzetesek, a helyes cselekedet kétféle: a befolyások által érintett, érdekhez kapcsolódó helyes cselekedet, amely a megragadásban érik be; és a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes cselekedet, amely az ösvény tényezője.

Szerzetesek, és mi a befolyások által érintett, érdekhez kapcsolódó helyes cselekedet, amely a megragadásban érik be? Tartózkodás az élőlények elpusztításától, az oda nem adott elvételétől és a paráználkodástól: ez a befolyások által érintett, érdekhez kapcsolódó helyes cselekedet, amely a megragadásban érik be.

Szerzetesek, és mi a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes cselekedet, amely az ösvény tényezője? Annak lemondása, visszalépése, tartózkodása, elállása a háromféle helytelen testi

cselekedettől, akinek a tudata nemes, befolyásoktól mentes, a nemes ösvény birtokosa, a nemes ösvény beteljesítője: ez a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes cselekedet, amely az ösvény tényezője.

Az ember törekszik arra, hogy felhagyjon a helytelen cselekedettel és a helyes cselekedet útjára lépjen: ez az ember helyes törekvése. Éberem felhagy a helytelen cselekvéssel, éberem a helyes cselekvés útjára lép és tartja magát hozzá: ez az ember helyes ébersége. Így e három dhamma, azaz a helyes szemlélet, a helyes törekvés és a helyes éberség a helyes cselekvés körül kering és forog.

(Életvitel)

Ebben, szerzetesek, a helyes szemlélet jár elől. És hogyan jár elől a helyes szemlélet, szerzetesek? Az ember a helytelen életvitelt mint helytelen életvitelt, a helyes életvitelt mint helyes életvitelt érti meg: ez az ember helyes szemlélete.

És mi a helytelen életvitel, szerzetesek? Ármánykodás, zaklatás, célozgatás, szélhámoskodás, viszonzás kicsikarása: ez a helytelen életvitel.

És mi a helyes életvitel, szerzetesek? Azt mondom, szerzetesek, a helyes életvitel kétféle: a befolyások által érintett, érdemekhez kapcsolódó helyes életvitel, amely a megragadásban érik be; és a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes életvitel, amely az ösvény tényezője.

Szerzetesek, és mi a befolyások által érintett, érdemekhez kapcsolódó helyes életvitel, amely a megragadásban érik be? E tanítás szerint a nemes tanítvány felhagy a helytelen életvitellel, és helyes életvitellel vezet életét: ez a befolyások által érintett, érdemekhez kapcsolódó helyes életvitel, amely a megragadásban érik be.

Szerzetesek, és mi a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes életvitel, amely az ösvény tényezője? Annak lemondása, visszalépése, tartózkodása, elállása a helytelen életviteltől, akinek a tudata nemes, befolyásoktól mentes, a nemes ösvény birtokosa, a nemes ösvény beteljesítője: ez a nemes, befolyásoktól mentes, fenséges helyes életvitel, amely az ösvény tényezője.

Az ember törekszik arra, hogy felhagyjon a helytelen életvitellel és a helyes életvitel útjára lépjen: ez az ember helyes törekvése. Eberem felhagy a helytelen életvitellel, éberem a helyes életvitel útjára lép és tartja magát hozzá: ez az ember helyes ébersége. Így e három dhamma, azaz a helyes szemlélet, a helyes törekvés és a helyes éberség a helyes életvitel körül kering és forog.

(A nagy negyvenes)

Ebben, szerzetesek, a helyes szemlélet jár elől? És hogyan jár elől a helyes szemlélet, szerzetesek? Akinek a szemlélete helyes, abban felkél a helyes elhatározás, akinek az elhatározása helyes, abban felkél a helyes beszéd, akinek a beszéde helyes, abban felkél a helyes cselekedet, akinek a cselekedete helyes, abban felkél a helyes életvitel, akinek az életvitele helyes, abban felkél a helyes törekvés, akinek a törekvése helyes, abban felkél a helyes éberség, akinek az ébersége helyes, abban felkél a helyes összeszedettség, akinek az összeszedettsége helyes, abban felkél a helyes megismerés, akinek a megismerése helyes, abban felkél a helyes megszabadulás. Így, szerzetesek, a gyakorló ösvénye nyolcragú, a méltóságos ösvénye tízragú.

Ebben, szerzetesek, a helyes szemlélet jár elől. És hogyan jár elől a helyes szemlélet, szerzetesek? Akinek a szemlélete helyes, abban megszűnik a helytelen szemlélet, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen szemlélet, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes szemlélet, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Akinek az elhatározása helyes, abban megszűnik a helytelen elhatározás, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen elhatározás, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes elhatározás, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Akinek a beszéde helyes, abban megszűnik a helytelen beszéd, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen beszéd, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes beszéd, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Akinek a cselekedete helyes, abban megszűnik a helytelen cselekedet, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen cselekedet, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes cselekedet, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Akinek az életvitele helyes, abban megszűnik a helytelen életvitel, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen életvitel, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes életvitel, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Akinek a törekvése helyes, abban megszűnik a helytelen törekvés, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen törekvés, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes törekvés, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Akinek az ébersége helyes, abban megszűnik a helytelen éberség, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen éberség, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes éberség, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Akinek az összeszedettsége helyes, abban megszűnik a helytelen összeszedettség, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen összeszedettség, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes összeszedettség, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Akinek a megismerése helyes, abban megszűnik a helytelen megismerés, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen megismerés, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes megismerés, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Akinek a megszabadulása helyes, abban megszűnik a helytelen megszabadulás, és megszűnik a sok érdemtelen kedvezőtlen dhamma is, melyek létrejöttének feltétele a helytelen megszabadulás, és a sok kedvező dhamma, melyek létrejöttének feltétele a helyes megszabadulás, kibontakozás által kiteljesedik benne.

Így, szerzetesek, hűsz tényező áll a kedvező oldalon, és hűsz tényező áll a kedvezőtlen oldalon. A nagy negyvenesről szóló eme tanítóbeszéd útjára indult, és sem vándorszerzetes, sem pap, sem isten, sem ördög, sem teremtőisten, sem senki más e világon meg nem állíthatja.

Szerzetesek, ha bármely vándorszerzetes vagy pap azt gondolja, hogy a nagy negyvenesről szóló eme tanítóbeszédet kifogásolhatja vagy elvetheti, akkor az állításából tíz jogos következtetés vonható le, amely alapot ad arra, hogy itt és most kifogást emeljünk ellene. Ha az a tiszteletreméltó a helyes szemléletet kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek a szemlélete helytelen.

Ha az a tiszteletreméltó a helyes elhatározást kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek az elhatározása helytelen.

Ha az a tiszteletreméltó a helyes beszédet kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek a beszéde helytelen.

Ha az a tiszteletreméltó a helyes cselekedetet kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek a cselekedete helytelen.

Ha az a tiszteletreméltó a helyes életvitelt kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek az életvitele helytelen.

Ha az a tiszteletreméltó a helyes törekvést kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek a törekvése helytelen.

Ha az a tiszteletreméltó a helyes éberséget kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek az ébersége helytelen.

Ha az a tiszteletreméltó a helyes összeszedettséget kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek az összeszedettsége helytelen.

Ha az a tiszteletreméltó a helyes megismerést kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek a megismerése helytelen.

Ha az a tiszteletreméltó a helyes megszabadulást kifogásolja, akkor azokat a vándorszerzeteseket és papokat becsüli és magasztatja, akiknek a megszabadulása helytelen.

Szerzetesek, ha bármely vándorszerzetes vagy pap azt gondolja, hogy a nagy negyvenesről szóló eme tanítóbeszédet kifogásolhatja vagy elvetheti, akkor az állításából tíz jogos következtetés vonható le, amely alapot ad arra, hogy itt és most kifogást emeljünk ellene.

Szerzetesek, még azok az okkalai tanítók, Vassa és Bhañña, akik az okok és következmények nélkül valóság, a nihilizmus elvét vallják, még ők sem gondolhatják, hogy eme nagy negyvenesről szóló tanítóbeszédet kifogásolhatnák vagy elvethetnék. Hogy miért? Mert félnek attól, hogy hibáztatják, támadják és cáfolják őket.

Ezeket mondotta a Magasztos. A szerzetesek elégedetten és örvendezve hallgatták a Magasztos szavait.